

dušich leží ještě rosa a ticho svatvečerní. Jako Gauguin hledáš lid, který epickou poesii ještě žije: kde čin a sen, modlitba a rozum, život a radost jedno jsou. Tomu, s tím, z něho chceš stavět svůj sen, skutečnější nad skutečnost.

A slyším stále povzdech tvůj: „Závidím vám váš národ. Jest snad přece mladší než můj.“

Co ti odpovédět?

Ukázat ti hnus stařecké nemohoucnosti v naší architektuře? Zemi obývanou galvanisovanými mrtvolami s rozšklebenou grimasou? Sloužící věčnému včerejšku, kořící se mátohám a stínům, žijící z desáté ruky, oděné odloženými hadry? Smutné hastroše čehosi dávno pohaslého a vystydlého? Neměl jsem síly.

Byla ostatně noc a skryla můj stud.

A řeka šuměla a ty ses zabral hlouběji do myšlenek a přeslechl jsi, že jsem neodpověděl.

Poznámky vydavatelovy

Boje o zítřek s podtitulem *Meditace a rapsodie 1898—1904*, soubor statí, vztahujících se většinou k zásadním otázkám umění, vyšly v prvním vydání r. 1905 jako I. sv. knižnice *Dráhy a cíle*, vydávané časopisem *Volné Směry* a redigované F. X. Šaldou samým. Studie, které tento svazek obsahuje, vyšly z valné části již předtím v časopisech: „Experimenty“ v *Lumíru XXVII* (1898); „Spisovatel, umělec, básník“ v *Lumíru XXVII* (1898); „Osobnost a dílo“ s podtitulem (v knize vynechaným) „Z cyklu: Listí v tahu větrů“ ve *Vol. Směrech V* (1901); „Hrdinný zrak“ ve *Vol. Směrech VI* (1901); „Alej snu a meditace ku hrobu Jana Nerudy“ ve *Vol. Směrech VI* (1901); „Geniova mateřština“ s podtitulem „Prolog k výstavě Rodinových“ ve *Vol. Směrech VI* (1902) — též jako úvod ke Katalogu výstavy děl sochaře Aug. Rodina v Praze (IV. výst. Sp. výt. um. Mánes, Praha 1902); „Nová kráska: její geneze a charakter“ ve *Vol. Směrech VII* (1903); *Ethika dnešní obrody aplikovaného umění*“ ve *Vol. Směrech VII* (1903) s titulem „Smysl dnešní t. zv. renaissance uměleckého průmyslu“; „Problém národnosti v umění“ ve *Vol. Směrech VIII* (1903); „Násilník snu — Několik glos k dílu E. Munchovu“ ve *Vol. Směrech IX* (1905); „Ležela země přede mnou, vdova po duchu — Dojmy a bolesti“ ve *Vol. Směrech IX* (1904) s titulem „Ležela země přede mnou, vdova po duchu, který odešel — Dojmy a bolesti“. Ostatní články, pojaté do této knihy (Slovo úvodní, Žena v poesii a literatuře, Umělecký paradox, Kritika pathosem a inspirací) nebyly předtím otištěny.

Druhé, rozšířené vydání vyšlo v Praze 1915 nákladem Unie jako III. sv. *Spisů F. X. Šaldy*. Z podtitulu knihy vynecháno vyznačení časového rozmezí vzniku (1898—1904). Toto vydání je rozmnoženo o essay „Tvůrčí činy“, vyšlou původně ve *Vol. Směrech XVI* (1911). Titul čl. „Experimenty“ změněn v „Experiment“. V textovém znění statí ostatních liší se druhé vydání od prvního — kromě oprav zjevných omylů — jen malými změnami pravopisnými, stylistickými a lexikálními, svědčícími o autorově snaze přizpůsobovat se stále novému usu; přibýly však i některé tiskové omyly, jež v prvním vydání nebyly.

Třetí vydání vyšlo r. 1918, opět jako III. sv. *Spisů F. X. Šaldy*, vydávaných Unii; rozšířeno o stať „Auguste Rodin“, otištěnou původně ve *Vol. Směrech XIX*

(1917) a označenou v knižním vydání podtitulem „Přednáška, prosinec 1917“. Textovým zněním článků ostatních se třetí vydání neliší od druhého.

Čtvrté vydání, nezměněný otisk vydání třetího, vyšlo r. 1922, opět jako III. sv. *Spisů F. X. Šaldy* v Unii. Je to poslední vydání za života autorova.

Páté vydání vyšlo jako III. sv. *Díla F. X. Šaldy* v Melantrichu péčí B. Fučíka; je doprovázeno vydavatelskou poznámkou, která je charakterisuje jako „nezměněný přetisk vydání třetího až na pravopisné úpravy, prováděné ve shodě s ostatním dílem“. Ve skutečnosti je však text tohoto vydání ve srovnání s vydáním třetím změněn netoliko menšími zásahy protektorátní censury, ale také zásahy vydavatel-skými, týkajícími se vedle pravopisu i morfologie (jich-jejich), lexika (skorem-skoro, dle-podle atp.) a syntaxe (změny slovesných vazeb, vkládání spojky „a“ atp.).

Naše vydání, které vychází jako I. sv. *Souboru díla F. X. Šaldy*, v celkovém pořadí šesté, vrací se k textu vydání čtvrtého, posledního, vyšlého za života autorova, jehož text přejímá beze změn jazykových a stylistických. Opraveny jen nesporné tiskové chyby a pravopisně je text přepisován podle Pravidel českého pravopisu z r. 1940. Původní kvantita samohlásek ponechána však i tam, kde se autor rozchází s dnešní pravopisnou normou. Interpunkce doplněna jen v takových případech, kde šlo u autora o vynechání čárky v neshodě s gramaticky uzákoněným pravidlem (na př. před zájmenem „který“, před větou vloženou a po ní atp.). Na několika místech bylo při rekonstrukci autorova záměru vodítkem znění vydání prvního (na př. na str. 54 restituováno slovo „smysl“ místo chybného znění „mysl“, které je ve všech vydáních pozdějších; na str. 161 obnoveno vzhledem k celkovému smyslu věty znění „volního umění“ místo znění „volného umění“ atd.).

Jan Mukařovský

Soubor díla F. X. Šaldy 1

Vydává Společnost F. X. Šaldy v nakladatelství Melantrich za redakce Jana Mukařovského, Václava Černého, Felixe Vodičky a Jiřího Pistoria

● Boje o zítřek / Meditace a rapsodie

6. vydání (v Souboru díla F. X. Š. vydání první)

K tisku připravil Jan Mukařovský

Typografickou úpravu navrhl K. Teige

5000 výtisků

V červenci 1948

Vytiskl Melantrich v Praze

Cena brož. 60 Kčs